Kostel sv. Václava v Machově

Kostel stojí na vyvýšeném místě za náměstím, čelním portálem směřuje k západu. Celý je ve stylu pozdně renesančním. Je jednolodní s trojboce uzavřeným presbytářem a sakristií na severní straně. Loď je zaklenuta valenou klenbou s výsečemi pro okna.

Na místě dnešního kostela sv. Václava stával již ve 14. století dřevěný kostelík. První písemná zmínka o kostelu se datuje roku 1369. Nejspíše byl však farní již před rokem 1354. První kostelík byl dřevěný s dřevěnou zvonicí opodál, postavenou kolem roku 1586. Tento kostelík byl roku 1670 stržen, protože byl již v dezolátním stavu. Na jeho místě byl postaven roku 1675 nový kostel z kamene a cihel, patrně přispěním Vavřince Piccolominiho. Kostel byl v pozdně renesančním stylu a byl po svém vystavění neohozen až do roku 1720, kdy se mu dostalo omítky vně i uvnitř. Na místě staré dřevěné zvonice z roku 1586 byla roku 1685 postavena nová samostatná kamenná zvonice. V roce 1885, při bourání kamenné zvonice, byl nad jejím vchodem objeven základní kámen ze staré dřevěné zvonice zbořené v roce 1685. Tento kámen je nyní zazděn za varhanami. Nápis na něm hlásá: **„LETHA PANIE MDLXXXVI, TOTO DIELO GEST DIELANO PRZI SWATEM GANIE ZA RYCH(TA)RZE MATIEGE KVLHANKA:"**. Vedle nalezneme ještě základní kámen z novější zvonice: **„LETHA PANIE 1685 WIEZZ TA KE CZTI A CHWALE S° WACLAWA W MIES. MACHOW DNE 3 ZARZI WYSTAWENA"**. V roce 1810 byla postavena věžička nad kněžištěm (na střeše po západní straně). Současná podoba kostela pochází z roku 1885, kdy byla samostatná zvonice zbourána a ke kostelu byla přistavěna dnešní hranolová věž. Fasádu v odstínech červené a bílé kostel dostal v roce 2008. U kostela stojí fara z roku 1786. V kostele se pravidelně konají bohoslužby a koncerty vážné hudby.

Oltáře v novorenesančním slohu pocházejí z roku 1899. Zhotovila je sochařská firma Petra Buška a synové v Sychrově. Hlavní oltář sv. Václava s oltářním obrazem namalovaným Vilémem Kandlerem ze Štěpánova u Kladna roku 1894 je se svatostánkem, který má otáčecí vnitřek. Vlevo je oltář sv. Benedikta, po straně sošky sv. Scholastiky a sv. Františky. Vpravo je oltář Bolestné Panny Marie, po straně sošky sv. Jana Evangelisty a sv. Josefa. Křtitelnice je pískovcová, rokoková, se soškou na vrchní desce. Křížová cesta je tvořena obrazy zdařile malovanými dle Führika. Byly zakoupeny od firmy Zambach a Müler ve Vídni. Jsou umístěny ve výklencích stěn kostela. Sochy v lodi kostela jsou sv. Václav, sv. Jan Nepomucký, sv. Ludmila a Panna Maria Růžencová. Pocházejí od firmy Josef Runggaldier v Grödenu v Tyrolsku. Jsou umístěny na výstupcích po obou stranách lodi kostela.

Varhany

První zmínka o varhanách je až z roku 1833. V důsledku velkého sucha přestaly varhany fungovat, a proto byly roku 1850 zakoupeny nové varhany z rychnovských dílen od varhanáře Amanda Hanische za 811 zl. Při stavbě věže roku 1885 musely být kvůli změnám prostoru kůru přestavěny. Šlo zřejmě jen o přemístění měchů. Původní nástroj z roku 1850 měl vestavěný hrací stůl, to znamená, že varhaník seděl v jakémsi výklenku a hrál zády k presbytáři. Hrací stůl byl však v roce 1921 firmou Mölzer přestavěn na samostatně stojící. Při některé z oprav byl také nástroj dispozičně upraven (Gamba, Cello). Od roku 1921 se varhany dočkaly větší opravy až v srpnu roku 2007, kdy byly naladěny a vyčištěny varhanářskou dílnou Červenkových z Jakubovic u Lanškrouna.

Varhany jsou situovány uprostřed kůru čelem k presbytáři. Varhaník sedí u hracího stolu zády ke skříni. Dvoudílný měch se nachází za varhanami ve výklenku.

Prospektu varhan vévodí principálové píšťaly, ozdobené vyřezávanými pozlacenými motivy. Opticky je členěn na tři části rozdělené na C a Cis stranu. Varhany mají dva manuály (C–f3) a pedál (C–h), mechanickou trakturu a zásuvkovou vzdušnici s tónovými kancelami, která je rozpůlená na C a Cis stranu. Nachází se zde mechanická pedálová spojka ovládaná šlapkou nad prahem pedálu. Registratura je ovládána pomocí manubrií. Páčkou pod hracím stolem se ovládá kalkantník – zvoneček na kalkanta (člověka, který šlapal měchy).

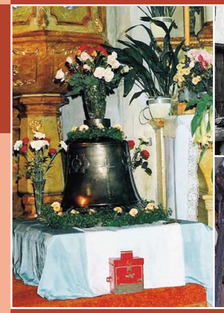

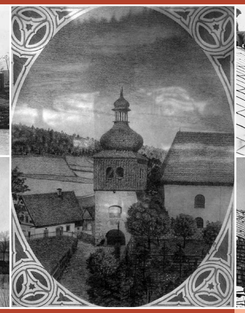

Historie zvonů

Písemné zmínky o prvních machovských zvonech nemáme, a tedy nevíme, kdy a kým byly odlity a zavěšeny. První zpráva o přestavbě zvonice v roce 1586 svědčí o tom, že když zde stála zvonice, musela být osazena i zvony. V roce 1685 byla tato původní zvonice zvýšena a roku 1821 do ní převěšeny dva zvony. V roce 1885 při přestavbě kostela sv. Václava byl zakoupen u firmy Hilzer z Wiener Neustadtu (Vídeňské Nové Město) velký zvon a zavěšen do nové věže kostela. Jeho přesnou váhu neznáme, menší zvon vážil 258 kg. Zasvěcen byl nejspíše sv. Václavovi. Tehdy již byl menší zvon puklý, ale zvonilo se s ním klekání a na mši svaté. Dne 24. 4. 1895 při kanonické biskupské vizitaci a biřmování, kdy se zvonilo téměř celý den, pukl docela a už se s ním nemohlo zvonit. Byl tedy sundán a odvezen firmě Hilzer k přelití. Nový zvon byl přivezen do Machova 30. 7. 1895 a vážil 288 kg, tedy o 30 kg více než předcházející prasklý.

V době I. světové války však docházelo k rekvírování zvonů v celém mocnářství. Tak došlo i na Machov. Dne 15. 11. 1916 odpoledne zazněly zvony zdejšího chrámu Páně naposledy. Pak byly sejmuty a odevzdány k roztavení pro válečné účely. Na příštích 8 let zvonice kostela osiřela. V roce 1920 došlo k záboru kostela sv. Václava nově utvořenou církví československou a vliv katolíků na dění v obci téměř ustal. Po navrácení kostela a fary římskokatolické církvi se v listopadu 1924 konala ustavující schůze farní rady katolíků a tam se rozhodl Josef Bittner, chalupník z Machova čp. 42, že daruje zvon do sanktusové věžičky kostela. Zvon o váze 68 kg, průměru 49,5 cm a ladění „a" byl dodán koncem prosince 1924 a poslední adventní neděli byl od P. Víta Rýdla OSB posvěcen na jméno Svatá Anna. Zvon byl prozatím zavěšen do velké věže a farníci spolu s farářem začali podnikat kroky k pořízení nových velkých zvonů zvonů, na které se uspořádala sbírka ve všech přifařených vesnicích. Dne 2. 8. 1925 byly zvony vysvěcené na jména Svatý Václav, Nejblahoslavenější Panna Maria a Nejsvětější Srdce Páně. Hned po svěcení bylo započato s vytažením zvonů na věž. Dřevěná kladka ale při vytahování největšího zvonu Svatý Václav praskla, zvon, který byl již téměř nahoře, musel být zase spuštěn a zapůjčenou kladkou znovu vytažen. Po šestnácté hodině byly zvony vytaženy a namontovány tak, že při odjezdu světitele jimi již mohlo býti zvoněno. Jejich zvuk se všeobecně líbil. Tak praví kronikář a vzpomínají i pamětníci. Tři zvony v perfektním souzvuku neměla a dosud nemá ani Police nad Metují, takže machovští patrioti mohli být spokojeni a právem hrdí na tento čin.

Největší zvon Svatý Václav měl průměr 97 cm a vážil 502 kg a nesl nápis ***„Sv. Václave, nedej zahynouti nám i budoucím"***, ladění „a". Prostřední zvon Nejblahoslavenější Panna Maria měl průměr 81 cm a vážil 307 kg a měl nápis ***„Sv. Maria, oroduj za nás"***, ladění „e". Nejmenší zvon Nejsvětější Srdce Páně měl průměr 71 cm, vážil 212 kg a nesl nápis ***„Nejsvětější Srdce Pána Ježíše, smiluj se nad námi"***, ladění „cis". Byl tedy stále ještě o 60 kg těžší než současný, který byl pořízen v roce 1991. Všechny měly ještě reliéfní obraz a nápis: ***„Pořídila farní rada katolíků L. P. 1925"***.

Bohužel radost z dobré věci opět nevydržela dlouho. V II. světové válce byly zvony opět rekvírovány. Pouze některé, zvláště historicky cenné, bylo možno zachránit. Dne 6. 3. 1942 přišlo oznámení z okresního úřadu v Náchodě, že zvon Svatý Ignác (umíráček) z roku 1762 ulitý neznámým zvonařem je od odevzdání prozatím osvobozen. Nyní visí ve zvonici kostela, neboť je prasklý. Zdobí ho reliéf sv. Ignáce s písmeny I G S a má největší průměr 47 cm a celkovou výšku 37 cm. Jeho hmotnost je 85 kg. Jde tedy o nejstarší dochovaný zvon v Machově. Dne 18. a 19. 3. 1942 byly podle obecní kroniky z věže sejmuty čtyři zvony a odevzdány k válečnému zpracování.

Po listopadových událostech roku 1989 bylo možno zase pomýšlet na obnovu zvonů. V neděli 20. 10. 1991 byl vysvěcen zvon Svatý Václav o váze 152 kg a ladění „f". Pochází ze zvonařské dílny Tomášková–Dytrychová z Brodku u Přerova. V současné době ve věži visí ještě zvon, na kterém se odbíjí čas odměřovaný věžními hodinami. Má průměr 39 cm a výšku 30 cm, váží odhadem do 50 kg. Je laděný do tónu „d". Větší zvon, Svatý Václav, byl v roce 2000 vybaven elektrickým vyzváněním firmou Elektrozvon Olomouc – v pondělí 30. 10. 2000 bylo poslední ruční zvonění. Původně zvon visel nad schodištěm a hodiny odbíjely na něj. Zvonění zvonu Svatý Václav můžete slyšet každý den v poledne a večer v 19 hodin, ve všední dny ještě také v 7 hodin ráno.

Více informací o kostelu sv. Václava a aktuality z života farnosti můžete najít na webových stránkách www.machov-kostel.wz.cz.

The church of Saint Wenceslas in Machov

The first written mention of a small wooden church situated in the place of the church of St. Wenceslas is dated back to the 14th century. A separate wooden belfry was built next to it in the 16th century. The church was pulled down in 1670 because of its ramshackle state and a new church was erected here, supposedly with the contribution of Vavřinec (Laurence) Piccolomini, Earl of Náchod. The construction of this late Renaissance version was finished in 1675. Few years later the wooden belfry was demolished and replaced with a new stone one.

In 1885 the belfry was torn down again and the new prismatic tower as we see it today was built. Divine services are regularly held here on Sundays.

Kościół św. Wacława w Machowie

Już w XIV wieku na miejscu dzisiejszego kościoła św. Wacława stał drewniany kościółek. Pierwsza pisemna wzmianka o nim pochodzi z 1369 roku. W XVI wieku opodal niego była wybudowana wolno stojąca drewniana dzwonnica. W 1670 roku kościółek z powodu awaryjnego stanu zburzono i wybudowano nowy, prawdopodobnie finansowany przez Wawrzyńca Piccolominiho, pana nachodzkich włości. Budowa kościoła w późnorenesansowym stylu była ukończona w 1675 roku. Parę lat później drewnianą dzwonnicę zastąpiono nową kamienną, również wolno stojącą. Współczesny wygląd kościoła pochodzi z 1885 roku, kiedy dzwonnicę zburzono i do kościoła przystawiono dzisiejszą kwadratową wieżę. W kościele jest regularnie odprawiana msza św.

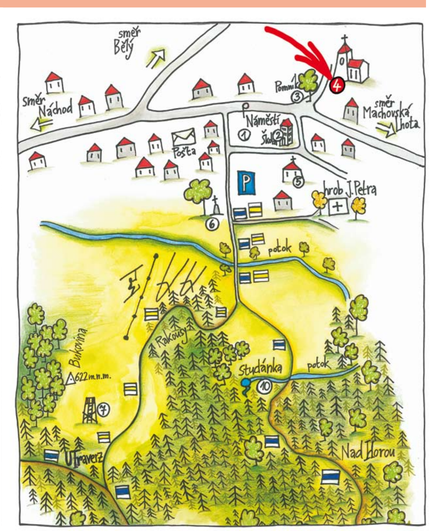

Aktivita byla podpořena v projektu Škola pro udržitelný život
Spoluvyhlašovatelé
Generální partner
TOYOTA
KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ
STŘEDNÍ ŠKOLA PROPAGAČNÍ TVORBY A POLYGRAFIE VELKÉ POŘÍČÍ